

Handläggare
Maria Wegscheider
Telefon 018-727 43 41

Datum
2014-09-06

Diarienummer
2014-004702- LI

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 1 oktober 2014

Adressat:
Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala
(livsmedelsverket@slv.se)

Yttrande över förslag till ändring av vägledning ”Godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar”

Remiss från Livsmedelsverket, dnr. 2430/2014, remisstid: 10 oktober 2014.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker Livsmedelsverkets förslag till ändring av vägledning: Godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar och beslutar avge nedanstående yttrande.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Urban Wästljung
ordförande

Anna Axelsson
chef för miljökontoret

Sammanfattning

Nämnden anser att Livsmedelsverkets reviderade vägledning klargör många frågor, bland annat hur begreppen livsmedelsföretagare, kontinuitet och organisation kan tolkas och om förfarandet kring registrering av livsmedels- och dricksvattenanläggningar. De konkreta exempel som ges i vägledningen är en värdefull hjälp för kontrollmyndigheterna. Nämnden tillstyrker förslaget till ändring av vägledning ”Godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar” med de synpunkter som framgår under yttrandet.

Bakgrund

Syftet med vägledningen är att informera om och tydliggöra regelverk, ansvarsfördelning eller genomförandet av den operativa kontrollen. Härigenom skapas förutsättningar för en operativ kontroll som kännetecknas av hög effektivitet och god kvalitet. Vägledningar är inte rättsligt bindande, utan är exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen. Vägledningens syfte är även att bidra till att lagstiftningen tillämpas

på ett likvärdigt sätt hos kontrollmyndigheterna. Livsmedelsverket vill med denna vägledning ge råd och stöd åt de offentliga myndigheter som prövar ärenden rörande godkännande och registrering.

Informationen i den reviderade vägledningen har sorterats på annat sätt och inaktuell information har tagits bort. Vidare har begreppen kring ”viss kontinuitet” och ”viss grad av organisation” förändrats. Den reviderade vägledningen kommer att ersätta nuvarande vägledning från den 29 november 2014.

Yttrande

Frågor om registrering av livsmedels- och dricksvattenanläggningen kan vara komplicerade med tanke på att livsmedelsverksamheter kan ha skiftande karaktär och omfattning.

Nämnden anser att den reviderade vägledningen klargör många frågor bland annat hur begreppen livsmedelsföretagare, kontinuitet och organisation kan tolkas. De konkreta exempel som ges i vägledningen är en värdefull hjälp för kontrollmyndigheterna.

Yttrandet omfattar inte de avsnitt i vägledningen som inte är färdiga:

- 7. Godkännande av livsmedelsanläggningar
- 8. Gränsdragning mellan godkännande och registrering

Nedan anges kommentarer till enskilda punkter i vägledningen:

Punkt 2.1, sista stycket, sidan 4.

Om man med detta stycke avser att en företagare som driver en restaurang och tillfälligt utökar sin verksamhet genom att sätta upp ett restaurangtält vid en festival måste anmäla om registrering och betala för denna tillfälliga verksamhet separat, så är det märkligt då en privatperson kan laga mat på en festival utan att behöva anmäla om registrering. Företaget har i många fall bättre kunskaper och utrustning för att hantera mat än privatpersonen har.

I analogi borde i så fall även en primärproducent som vid enstaka tillfälle tillverkar ostkaka och säljer på en marknad anmäla om registrering.

Tabell 1, punkt 4, sidan 8

När sker utsläppande till marknaden? Kan medlemmar ta med sig släkt, vänner och bekanta utan att det anses som utsläppande till marknaden?

Eftersom det nu är vanligt förekommande med organisering av sommarjobb som omfattar tillverkning och försäljning av livsmedel, så vore det önskvärt om tabell 1 kunde ta med detta som ett exempel för att få lika hantering av detta. Exemplet rör ungdomar som tillverkar och säljer livsmedel i varierande antal dagar under en treveckorsperiod, med en central organisation som hjälper till med själva företagsidén.

Tabell 2, sidan 11.

Vägledningen ger bra exempel på när en eller två verksamheter bör registreras men kan behöva kompletteras vad gäller:

- Transportföretag som har garage och omlastningsstationer som även kan omfatta omlastning av kyl- och frysvaror på flera orter. Ska omlastningsstationerna registreras? (se punkt 6 i tabellen).
- Enligt vår erfarenhet kan organisationen på ett stort sjukhus vara komplex, ett företag kan vara ansvarig för centralköket, avdelningschefen ansvarar för livsmedelsverksamheten på respektive avdelningskök, någon annan ansvarar för mattransporterna och en aktör ansvarar för beställning och uppackning av livsmedel. Här kan uppstå problem kring ansvarsförhållanden när vi upptäcker brister vid kontrollen. Är det avdelningscheferna som ska vara behöriga firmatecknare eller är det sjukhusdirektören (punkt 8 i tabellen)?
- En mobilanläggning, till exempel en korvvagn, har en förvaringslokal där livsmedel lagras och utrustning diskas. Ska det anses vara en eller två anläggningar? Jämför med punkt 13 i tabell 2 (Bageri med försäljningsvagn).
- Ett cateringföretag levererar mat till en plats, till exempel ett bröllop eller till en kursgård där cateringföretagets personal serverar maten. Är det fråga om en eller två anläggningar? Hur långt stäcker sig begreppet ”catering”? Om det är frågan om två verksamheter kan verksamheten då registreras som en anläggning ”catering med mobil anläggning”? Borde inte exemplet i punkt 13 kunna registreras som en anläggning och vid en planerad kontroll kontrolleras även systemet för den mobila delen av verksamheten. Motsvarande borde även gälla för en restaurang som regelbundet medverkar vid olika evenemang och ställer upp mattält där.

Kap. 5, stycke 3, sidan 14

Formuleringen: ”Alla livsmedelsföretags anläggningar ska uppfylla relevanta krav...” bör ändras till ”Alla livsmedelsföretag ska uppfylla relevanta krav...”

Avsnitt 5.3 stycke 3, sidan 15

Vår bedömning är att om ett aktiebolag byter hela styrelsen bör det i vissa fall kunna likställas med en betydande ändring enligt avsnitt 5.2, till exempel om:

- faroanalys och rutiner endast har funnits i muntlig form och den som kunde rutinerna inte längre är kvar i företaget
- skriftlig faroanalys/HACCP finns men ingen med tillräcklig kunskap finns kvar i bolaget
- skriftlig faroanalys/HACCP har funnits men de gamla bolagsmännen har tagit med sig underlaget.

En sådan ändring bör i så fall anmälas till kontrollmyndigheten som en betydande ändring.

Kap 6, punkt 4 sista meningen, sidan 17

Meningen bör kompletteras ”Observera ... ska godkännas så är Livsmedelsverket normalt kontrollmyndighet”... Anläggningar i Göteborg och Stockholm som omfattas av förordning (EG) nr 853/2004¹ kontrolleras fortfarande av den kommunala kontrollmyndigheten.

Avsnitt 6.1, stycke 3, sidan 17

Det står: ... om den verksamhet som anmälan avser är sådan att den kräver prövning för godkännande kan myndigheten upplysa företagaren om att ansökan ska göras”. Det bör bytas ut mot ska.

Avsnitt 6.4, stycke 3, sidan 19

Miljökontorets erfarenhet är att det första besöket hos ett företag ofta behöver ta sin tid för att informera om kontrollen och kontrollmyndigheten samt skapa en god kontakt med företagaren vid första mötet. Det skapar förtroende hos livsmedelsföretaget. Det gäller speciellt företagare som aldrig tidigare har varit med om en livsmedelskontroll.

Vid ett översiktligt besök upptäcks kanske inte väsentliga brister och systemfel. Det är lättare att få en verksamhet att ändra sina rutiner när den nyss startat än när felaktiga rutiner börjat tillämpas. Livsmedelverkets synsätt kan vara lämpligt vid större anläggningar som har många kontrolltimmar där nytt besök infaller inom relativt kort tid. För små anläggningar med 1-2 kontrolltimmar per år skulle nästa besök kunna infalla om två eller tre år. Översiktliga besök kan också vara lämpliga vid verksamheter som drivs av redan etablerade företagare som har erfarenheter av livsmedelskontroll.

Avsnitt 6.5, stycke 2, sidan 19

Stycket bör kompletteras med att: ”Det kan vara lämpligt att meddela företaget om att ändringen kan påverka den årliga kontrollavgiften och att man då kommer att få ett nytt beslut om årlig kontrollavgift”.

Kap 6, sidan 20

Ett separat avsnitt 6.7 bör tillkomma med rubrik: ”Avregistrering”.

Stycke 2 under avsnitt 6.6 bör flyttas hit.

Avsnittet bör kompletteras med att det kan vara lämpligt att upplysa företagaren om att verksamheten har blivit avregistrerad. Exempel på när en verksamhet bör avregistreras är när en anläggning, till exempel en restaurangbåt, är registrerad i en kommun och har flyttat sin verksamhet till en annan kommun men företagaren vill att verksamheten ska vara registrerad i hemkommunen där han själv bor. Kommunen har då ingen praktisk möjlighet att kontrollera anläggningen. Företaget informeras då om avregistrering samt skyldighet att anmäla om registrering i den ort där båten oftast ligger.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung

Avsnitt 11.3, sidan 27

I stycket anges att: ”Med importör avses företag som importerar livsmedel från en annan EU-medlemstat eller från tredje land”. Tidigare har begreppet ”införsel” använts för företag som tar in livsmedel från en annan EU-medlemstat. Kommer det begreppet att försvinna?

Ta bort meningen: ”Tidigare skulle alla importörer registreras hos Livsmedelsverket...”
Ändringen skedde 2006, vilket är länge sedan och inte relevant att hänvisa till längre.

Avsnitt 11.5, sid 28

Här nämns hemtjänst och dagbarnvårdare, omfattas även familjehem som till exempel tar hand om ungdomar i hemmet av kravet på registrering?

Avsnitt 11.8, stycke 4, sidan 30

En ansvarsutredning om vem som ansvar för en dricksvattenanläggning kan vara komplicerad och ta tid. Är det meningen kontrollmyndigheten ska bevisa vem som är ansvarig eller är det företagets uppgift att utreda?

Kan kontrollmyndigheten förbjuda en restaurang som får sitt vatten från en sådan dricksvattenanläggning tills det är klarlagt vem som är ansvarig för vattenanläggningen?

Bilaga 1, rubrik 3, sidan 32

Förslag till komplettering till första meningen ”Om en verksamhet som släpper ut livsmedel på marknaden inte har viss kontinuitet eller en viss grad av organisation är den inte ett livsmedelsföretag”. Betyder det att den som bedriver den tillfälliga verksamheten (som inte behöver registreras) inte heller behöver registrera dricksvattenbrunnen ur vilken den tar vatten för att tillfälligt tillverka livsmedel?

Bilaga 1, rubrik 5, punkt 1, sidan 33

Punkten bör förtydligas ytterligare. Det står: ”Inköp och distribution av livsmedel kan anses uppfylla kriterierna för ett livsmedelsföretag, däremot inte de boendes egen matlagning och servering. Om de boende själva (eller med hjälp från personal) tillagar maten är det enbart inköp och distribution av livsmedel som anses ingå i livsmedelsföretaget.”

Menas här den boendes egen matlagning och servering i hens lägenhet? Vad gäller om det finns ett gemensamt kök, där boende, beroende på deras förmåga, deltar i matlagning som ska servas till andra boende, och de boende kan påverka menyn? Vad ska då anses ingå i livsmedelsföretaget: inköp och lagring eller tillagning?

Följande verksamheter bör belysas i Bilaga 1:

- Ett kooperativ hämtar kött från ett slakteri och livsmedel från kringliggande gårdar. Livsmedlen samlas på en återsamlingsplats där medlemmarna i kooperativet hämtar dem.
- Fenomenet ”restaurang hemma hos”, privatpersoner som exempelvis regelbundet bjuder in till att några personer i taget mot betalning får komma hem och äta en trerättersmiddag med vin.

Bilagor

Remiss från Livsmedelsverket